

Nr 488.

Av herr **Gustafson** i Vimmerby **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 209, med förslag till förordning om erkända arbetslöshetskassor m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 209 framlägges bl. a. förslag till förordning om erkända arbetslöshetskassor, avsedd att träda i kraft den 1 januari 1934.

Förslaget innebär s. k. frivillig arbetslöshetsförsäkring och beräknas komma att draga en kostnad av 30.9 miljoner kr. årligen, då försäkringen hunnit genomföras i den omfattning, man nu anser sig ha anledning räkna med. Av dessa kostnader skulle 14.1 milj. kr. belöpa sig på statsverket, 0.9 milj. på lands- ting och vissa städer för utbyggnad av den offentliga arbetsförmedlingen, 1.8 milj. på arbetsgivarna och 14.1 milj. på de försäkrade. Den föreslagna frivilliga arbetslöshetsförsäkringen är avsedd att kompletteras genom kommunala understöd med statsbidrag.

För att första gången bli berättigad till understöd från en erkänd arbetslöshetskassa skall — enligt propositionen — en medlem under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna två åren ha erlagt avgifter till kassan för minst 52 veckor. Förslaget kan således icke för den stora massan av arbetslösa få någon betydelse under de närmaste åren. Hjälp till de arbetslösa måste under innevarande depressionstid alltjämt uteslutande lämnas på andra vägar, vilket innebär att förslaget saknar aktualitet vad beträffar den nu rådande arbetslösheten. Ingen enda nu arbetslös skulle kunna få någon hjälp genom försäkringen, förrän han under minst ett år haft stadigvarande arbetsförtjänst, som satt honom i stånd att inbetala föreskrivna avgifter.

Det framgår av i propositionen refererade yttranden, att meningarna äro delade bland de över förslaget hörda ämbetsverken och myndigheterna, men att den övervägande delen uttalat sig i avstyrkande riktning, delvis med hänsyn till att den nuvarande tidpunkten måste anses olämplig för försäkringens genomförande.

Införandet av arbetslöshetsförsäkring har av principiella skäl avstyrkts bl. a. av socialstyrelsen och lantbruksstyrelsen samt 9 länsstyrelser. Kommerskollegium, statskontoret och 4 länsstyrelser ha icke velat i princip motsätta sig förslagens genomförande men ansett det olämpligt att för närvarande införa försäkringen, varjämte 6 länsstyrelser undvikit att uttala någon bestämd åsikt i frågan. Överståthållarämbetet jämte 5 länsstyrelser ha tillstyrkt eller förklarat sig icke ha något att erinra mot det föreliggande förslaget.

Tungt vägande erinringar ha i de avstyrkande yttrandena anförts mot genomförandet av arbetslöshetsförsäkring. Socialstyrelsen framhåller t. ex. att arbetslöshetsförsäkring måste anses såsom en i och för sig oriktig och ohållbar anordning, enär den för varje försäkringssystem grundläggande faktorn av

riskens beräknelighet och oberoende av de försäkrades vilja icke är för handen, att den i avsevärd mån skulle öka den stelhet och orörlighet, som redan i stor utsträckning kännetecknar arbetsmarknaden och utgör en icke oviktig medverkande orsak till arbetslösheten, samt att staten genom bidrag åt arbetslöshetsförsäkringen måste anses till förmån för arbetarparten frånträda den opartiska ställning den bör iakttaga i förhållande till parterna å arbetsmarknaden. Erfarenheter från andra länder visa, att man i regel ej lyckats hålla understödsverksamheten inom den från början försäkringsmässigt fastställda ramen och att försäkringen måste anses ägnad att i viss mån konservera arbetslösheten.

Lantbruksstyrelsen har bl. a. uttalat, att de sämst ställda lönearbetarna, däribland lantarbetarna, icke skulle kunna draga någon större fördel av försäkringen men väl i likhet med övriga skattedragare få i sin mån bära kostnaderna härför. Arbetarnas fackliga lönepolitik har ej sällan varit en bidragande orsak till uppkomsten av arbetslöshet. En arbetslöshetsförsäkring torde därför i hög grad vara en de fackliga organisationernas egen angelägenhet och kostnaderna för en sådan torde till övervägande del böra bäras av organisationerna själva. Då jordbruksarbetarna och i mycket stor utsträckning även de självständiga företagarna inom jordbruket i ekonomiskt hänseende i allmänhet intaga en långt svagare ställning än industriarbetarna, torde orimligheten uti den föreslagna fördelningen av försäkringskostnaderna ligga i öppen dag. I själva verket skulle, anser lantbruksstyrelsen, en arbetslöshetsförsäkring enligt föreliggande förslag komma att verka på sådant sätt, att jordbruksarbetarna och även de mindre jordbrukarna med sina låga arbetsinkomster skulle ekonomiskt få bidra till att för industriens arbetare säkerställa ett vid tider av arbetslöshet utgående efter dessa arbetares högre lönestandard avpassat understöd.

Enligt vår mening kommer den föreslagna försäkringen huvudsakligen att bli av betydelse för de arbetargrupper, som av olika skäl ha lättast att bilda starka organisationer och som dessutom i lönehänseende ha det bäst ställt, således främst för arbetarna inom industrier med mer eller mindre utpräglad monopolställning. För de mindre lyckligt lottade arbetarkategorierna, framför allt lant- och skogsarbetare, skulle försäkringen däremot icke komma att spela någon större roll. Vissa slags arbetare utestängas t. o. m. helt och hållet. I 7 § av förslaget till förordning om erkända arbetslöshetskassor stadgas exempelvis, att den som under de senast förflutna tolv månaderna under längre tid än fem månader haft ställning såsom självständig företagare utan att samtidigt mot avlöning användas till arbete för annans räkning, skall uteslutas från rätt att vinna inträde i erkänd arbetslöshetskassa eller att där kvarstå såsom medlem. En arrendator, mindre hemmansägare eller skogsarbetare med något jordbruk, vilken årligen brukar vara sysselsatt med skogsarbete, varav han har sin egentliga utkomst, kan således vid iråkad arbetslöshet icke erhålla understöd, såvida han under mer än fem månader av det senast förflutna året vistats hemma på sin gård. Han räknas nämligen då som självständig företagare, även om han tidigare, då det säsongartade skogsarbetet givit honom sysselsättning längre tid av året, varit berättigad att tillhöra arbetslöshetskassa. Den framförda anmärkningen, att arbetslöshetskassorna icke skulle komma att helt frigöras från

fackförbunden och att statens bidrag till kassorna härigenom bleve ett bidrag till fackföreningsrörelsen, torde icke heller vara alldeles obefogad.

Det synes vidare icke vara lämpligt att under den nu rådande svåra depressionen igångsätta en omfattande fondbildning, som först i en mer eller mindre avlägsen framtid skulle komma till användning för det avsedda ändamålet.

Då vi alltså icke kunna biträda det framlagda förslaget om arbetslöshetsförsäkring, vilja vi betona att detta icke innebär något underskattande av behovet av hjälpåtgärder till lindrande av den ofrivilliga arbetslöshetens följder. Som redan påpekats, skulle ett genomförande av propositionens förslag icke påverka de nuvarande förhållandena eller göra statliga åtgärder mot arbetslösheten under innevarande depressionstid mindre nödvändiga. Då så är fallet, tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen icke måtte bifalla de förslag, som framlagts i förevarande proposition nr 209.

Stockholm den 7 april 1933.

<i>Emil Gustafson.</i>	<i>Gustav Andersson,</i> Leabo.	<i>K. A. Westman.</i>
<i>M. L. Petersson,</i> Broaryd.	<i>Arthur Heiding.</i>	<i>Janne Nilsson.</i>
<i>P. Persson,</i> Trången.	<i>Hjalmar Svensson,</i> Grönvik.	<i>Osc. Werner.</i>
<i>Herman Andersson.</i>	<i>A. J. Johanson,</i> Bro.	<i>C. G. Olsson.</i> i Golvvasta.
